

Merverdiavgift for museene

- en gjennomgang av følgene ved kulturmomms på inngangbilletter ved norske museer

Arbeidsnotat til styret i Norges museumsforbund

Rådgiver Arild Kalkvik, 31. mai 2006

Innholdsfortegnelse

	Side:		Side:
1. Innledning	3	7. Museumsdrift innenfor merverdiavgiftsloven - Økonomiske beregninger	22
2. Oppsummering	5	7.1 Innledning	23
3. Litt om museumssektoren	7	7.2 Publikum	24
4. Merverdiavgift for museumssektoren	10	7.3 Museene	25
4.1 Lov om merverdiavgift	11	7.3.1 Inngående avgift	25
4.2 Ulike satser for merverdiavgift	12	7.3.2 Utgående avgift	26
4.3 Stadig flere utgifter er ilagt merverdiavgift	12	7.3.3 Samlet effekt	27
4.4 Kompensasjonsordning for kommunale virksomheter	12	7.4 Staten	28
4.5 Dagens ordning er krevende å administrere	13	7.4.1 Inngående avgift	28
5. Inntekts- og kostnadsstruktur	14	7.4.2 Utgående avgift	28
5.1 Inntekter	15	7.5 Oppsummering – tabell	29
5.2 Utgifter	18	7.6 Oppsummering – illustrasjon	30
6. Utvalgte problemstillinger	19	7.7 Mulige problemstillinger og muligheter	31
6.1 Forskjellsbehandling av ulike organisasjonsformer	20	7.7.1 Kunder som ikke har fradragsrett	31
6.2 Museumsreformen	20	7.7.2 Merarbeid for de små museene?	31
6.3 Vedlikehold av eiendommer og bygningsmasse	20	7.7.3 Mer salg av tjenester og økt samhandling	31
6.4 Investeringer og gaver	21	8. Forslag fra Norges museumsforbund	32
6.5 Ny teknologi	21	8.1 Forslag	33
6.6 Ulik praksis ved fylkesskattekontorene	21	8.2 Illustrasjon	34
		9. Vedlegg	35

1. Innledning

1. Innledning

Bakgrunn og formål med notatet

Norges museumsforbund har i en årrekke arbeidet med å rette fokus på de problemstillinger dagens regelverk relatert til merverdiavgift og norske museer medfører.

Gjennom dette arbeidsnotat ønsker Norges museumsforbund og dets medlemmer å dokumentere de følger dagens regelverk har for museene, samtidig som en kommer opp med et konkret forslag til hvordan problemet kan løses og hva dette vil få av økonomiske følger.

Til å bistå forbundet i arbeidet, har forbundet engasjert PricewaterhouseCoopers AS, representert ved sjefskonsulent Arild Kalkvik og advokatfullmektigene Cecilie Dyrnes og Jørgen Bull.

Det er forbundets ønske at dette notatet kan bidra til at de politiske vedtak som er gjort de siste årene om å kompensere museene for det tapet de i dag lider som følge av manglende muligheter for fullt fradrag av inngående merverdiavgift ved drift, utstillinger, vedlikehold og nye investeringer, endelig blir fulgt opp.

Da en kompensasjonsordning på lik linje med den kommunene og fylkeskommunene synes uaktuell, ønsker Norges museumsforbund at salg av museumstjenester skal få en merverdiavgiftssats på 8%.

En viktig del av arbeidet har vært å dokumentere de følger en endring i dagens lovgivning innenfor merverdiavgiftsområdet har for museene, staten og publikum.

Arbeidsmetode

Notatet er basert på forbundets arbeid med å hente inn dokumentasjon gjennom lang tid, samtidig som PricewaterhouseCoopers har gått gjennom dette dokumentasjonsmaterielle og gjort tilføyelser og korrigeringer basert på erfaringer med bransjen.

Med tanke på forslaget til å endre loven, har en forsøkt å problematisere mulige utfordringer også med en ny ordning.

2. Oppsummering

2. Oppsummering

Norges museumsforbund har gjennom lengre tid arbeidet med å kartlegge hvilke følger en eventuell introduksjon av kultur moms vil ha for deres medlemmer. Gjennom bistand fra PricewaterhouseCoopers AS forsøker denne gjennomgangen å dokumentere hvilke følger en slik omlegging i lov om merverdiavgift vil få for:

- publikum
- museene
- statens proveny

Gjennomgangen legger til grunn en rekke forutsetninger, basert på tallmaterieell fra ABM-utvikling (Statens senter for arkiv, bibliotek og museum) , Norges museumsforbund og utvalgte museer.

Basert på at Norges museumsforbund vil oppfordre sine medlemmer til å ikke øke billettprisene, men heller akseptere å få redusert sine inntekter gjennom reduserte inntekter fra billettsalg, vil belastningen for publikum være lik null.

Tabellen til høyre viser effekten for museene og staten. Gjennomgangen slår fast at museene vil ha en klar fordel av at det innføres merverdiavgift på inngangsbilletter.

For staten er den årlige reduksjonen i proveny estimert til rundt 60 MNOK.

En slik overgang vil redusere den forskjellsbehandling som i dag finner sted mellom museene på grunn av selskapsform og ulik praksis ved de forskjellige fylkesskattekontorene. Den vil også kunne fremme økt samarbeid mellom museene, slik museumsreformen legger til grunn.

Publikum:

Inngående:	
Konstant billettpriser - 8% integrert	0
Økonomisk nettogevinst	0

Museene:

Inngående	
Økt innbetaling billetter 8%	13 200 000
Økt innbetaling sponsorater 25%	3 000 000
Økt innbetaling andre inntekter 25%	33 700 000
Total økning i innbetalingene	49 900 000
Utgående:	
Refundert moms fra drift	98 800 000
Refundert moms fra investeringer	11 200 000
Total reduksjon i innbetalinger	110 000 000
Samlet effekt for museene	60 100 000
Tapte inntekter - billettsalg	13 200 000
Samlet effekt for museene	46 900 000

Staten

Inngående	8% MVA
Redusert moms fra drift	98 800 000
Redusert moms fra investeringer	11 200 000
Total reduksjon i innbetalinger	110 000 000
Utgående:	
Økt innbetaling billetter 8%	13 200 000
Økt innbetaling sponsorater 25%	3 000 000
Økt innbetaling andre inntekter 25%	33 700 000
Total økning i innbetalingene	49 900 000
Endringer i statens proveny ved 8% kultur moms	-60 100 000

3. Litt om museumssektoren

3. Litt om museumssektoren

Det er i følge Biblioteks- og Museumsstatistikken til ABM-utvikling for 2004 registrert 493 museer i Norge. Av disse er 401 i 2004 kartlagt med tanke på selskapsform og kostnadsstruktur.

Av de 401 museene som er kartlagt ved utgangen av 2004, fordeles virksomheten seg som følger:

Type museum:	Antall:
Kunst- og kunstindustri	34
Kulturhistorisk (KH)	319
Naturhistorisk (NH)	7
Blandet KH & NH	41
Totalt:	401

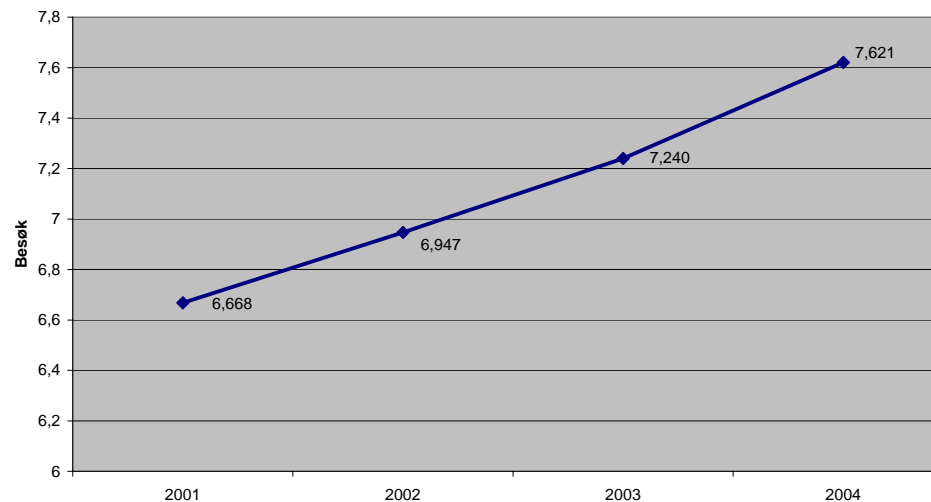
Kilde: ABM-utvikling: ABMskrift #23

Besøket ved norske museer har de siste årene vist en stigende tendens. I 2004 var det samlede besøket på 8,94 millioner. Dette er en økning på 14,3% i forhold til i 2001 (se illustrasjon oppe til høyre).

Av det samlede besøket ble de kun innkrevd inngangspenger fra litt over halvparten, 4,7 millioner.

Andelen barn og unge av besøkende er noe uklart, men ABM-utvikling opererer med et estimat på 2,8 millioner. Like i overkant av 30% av besøkene er relatert til organisert undervisning, og rundt 10% av samlet besøk fra barn og unge er gjennomført som en del av "Den kulturelle skolesekken".

De 100 største museene - besøk i millioner

Kilde: ABM-utvikling: ABMskrift #23

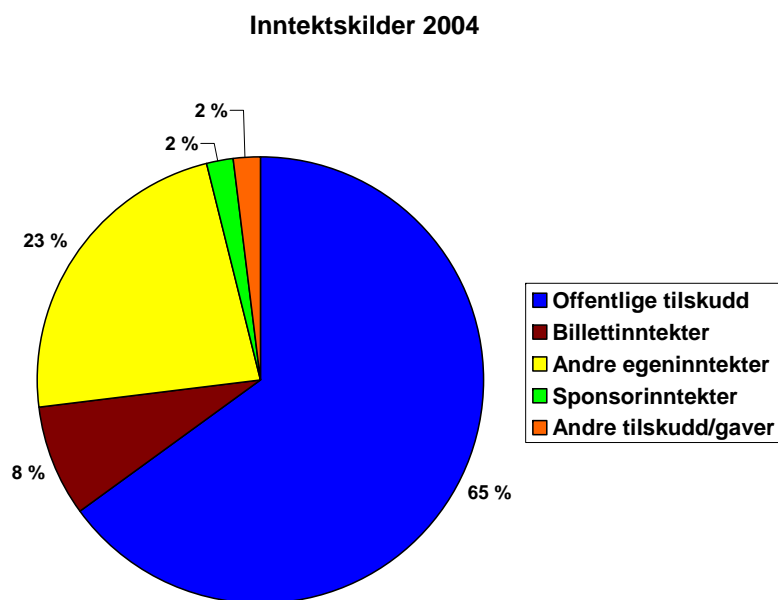
Antallet utstillinger var i 2004 2.882, en nedgang på 7,7% fra 3.124 utstillinger i 2003. I 2004 ble det i tillegg registrert 145 Internett-baserte utstillinger. Denne formen for utstillinger er ventet å øke betydelig de kommende år.

Museumssektoren sysselsatte i 2004 3.914 årsverk, en økning på like i underkant av 15%. En stor grad av disse, nærmere 40%, er midlertidig ansatte. Antallet frivillige utførte årsverk var i 2004 oppe i 435. Den frivillige innsatsen står dermed for 10% av den samlede arbeidsinnsats som ytes ved norske museer.

3. Litt om museumssektoren

Museene hadde i 2004 samlede driftsutgifter på 2,24 milliarder NOK. Dette er en økning på 4,8% i forhold til 2003, da utgiftene var på 2,138 milliarder NOK. Halvparten av utgiftene går med til å dekke lønns- og pensjonsutgifter.

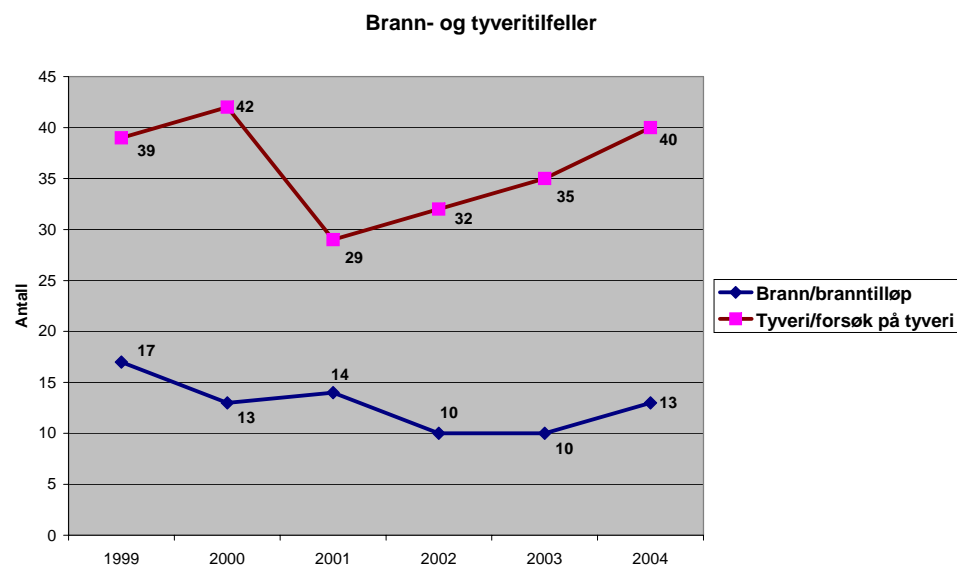
Museenes inntekter var 2004 på 2,363 milliarder NOK, mot 2,199 milliarder i 2003. Inntektene for 2004 er fordelt på følgende måte, og fordelingen er i stor grad stabil:

Kilde: ABM-utvikling: ABMskrift #23

Museumssektoren har de siste årene hatt et spesielt fokus på sikrings- og bevaringstiltak. Blant annet har tyveriene av flere kjente Munch-maleri bidratt til en offentlig debatt om sikringen av norske kulturskatter.

ABM-utvikling mottar rapporter om brann, branntilløp, tyveri og forsøk på tyveri. Følgende tabell gir en oversikt over de tilfeller som er registrert for perioden 1999 til 2004:

4. Merverdiavgift for museumssektoren

4. Merverdiavgift for museumssektoren

4.1 Lov om merverdiavgift

I utgangspunktet driver norske museer utenfor avgiftsområdet. Lovens paragraf 5, punkt 1c og paragraf 5b, punkt 5, slår fast at omsetning fra museer er utenfor merverdiavgiftlovens område. Dette betyr at det ikke beregnes utgående avgift ved billettsalg og det gis heller ikke fradrag for avgift på anskaffelser.

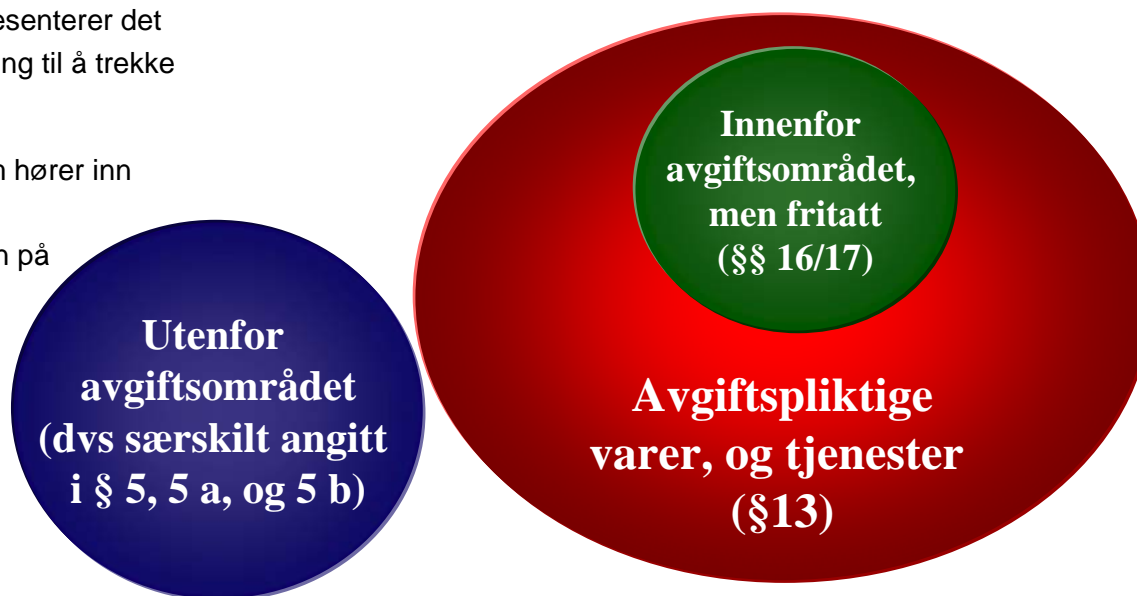
Fritak for utgående avgift, slik blant annet omsetning av aviser og bøker har, innebærer fradrag for inngående avgift, uten forpliktelser til å beregne merverdiavgift ved salg.

Å "operere utenfor loven", utgjør generelt en fordel med tanke på at en ikke belaster publikum med den ekstra prisøkningen merverdiavgiften representerer. Samtidig representerer det en ulempe for museene, da de ikke har anledning til å trekke fra merverdiavgift på sine anskaffelser.

Mange museer driver imidlertid virksomhet som hører inn under loven. I slike tilfeller vil registrering i merverdiavgiftsregisteret avhenge av størrelsen på omsetningen fra avgiftspliktig virksomhet.

Er museet registrert som avgiftspliktig kan en trekke fra inngående avgift fra kostnader direkte relatert til avgiftspliktig virksomhet, mens en for kostnader felles for den avgiftspliktige virksomheten og virksomheten som faller utenfor loven kan operere med såkalt forholdsmessig fradrag.

Forholdsmessig fradrag betyr at museet basert på en fordelingsnøkkel kan trekke fra en andel av inngående avgift. En slik fordelingsnøkkel kan være basert på elementer som omsetning, arealbruk og andre fordelingsmål godkjent av Fylkesskattekontoret.

4. Merverdiavgift for museumssektoren

4.2 Ulike satser for merverdiavgift

Det opereres i dag med en merverdiavgift på 25% for salg av varer og tjenester. I tillegg opererer en med 2 reduserte satser, i tillegg til de virksomheter som har fritak fra utgående avgift (en såkalt 0-sats):

- *Alminnelig sats for varer og tjenester* 25%
- *Matmoms:* 13%
- *Kultur (kino og NRK-lisens) og persontransport:* 8%
- *Aviser og bøker* 0%

Gjennom EØS-avtalen er Norge regulert av EUs regelverk når det gjelder bruken av flere satser for merverdiavgift. EU ønsker ikke mer enn 2 reduserte satser, samt at minimumssatsen ikke er under 5%.

Satsen for matmoms legger til grunn at mat som ikke konsumeres på stedet har en lavere avgift.

Sats på 8% merverdiavgift er ilagt persontransport. I tillegg har lisenspengene til NRK og kinobilletter fått laveste sats.

Lavere satser på utgående avgift kan i enkelte tilfeller medføre at utgående avgift er lavere enn inngående, og at det derfor blir foretatt en utbetaling fra staten til virksomheten, fremfor omvendt.

4.3 Stadig flere utgifter er ilagt merverdiavgift

De siste årene har en sett flere reformer innenfor merverdiavgift i Norge. Den største overgangen fant sted i 2001, da det ble innført merverdiavgift på salg av tjenester. I 2005 ble det innført merverdiavgift på persontransport og fra september 2006 vil også hotellovernattinger ilegges merverdiavgift.

For museene innebærer dette at en rekke utgifter som tidligere ikke var ilagt merverdiavgift ble dyrere. Hadde museene kunnet trekke fra inngående merverdiavgift, ville ikke avgiftspåslaget medført en nettokostnad. I følge museene har ikke de økte utgiftene som følge av reformen fullt ut blitt kompensert gjennom økte bevilgninger fra det offentlige.

Eksempelvis har de omfattende kravene til sikring av museenes verdier mot brann og tyveri, medført utgifter på 20%* høyere for museene i forhold til andre aktører.

4.4 Kompensasjonsordning for kommunale virksomheter

I mars 2004 ble det vedtatt at en med tilbakevirkende kraft skulle la norske kommuner og fylkeskommuner få kompensasjon for inngående merverdiavgift fra 1. januar 2004.

4. Merverdiavgift for museumssektoren

Reformen ble innført for å styrke kommunene og fylkeskommunenes muligheter for å kjøpe varer og tjenester eksternt, fremfor å stå for slik virksomhet selv. Kompensasjonsordningen skulle med andre ord fremme konkurransenøytralitet mellom offentlig og privat sektor.

Kulturdepartementet har på sin side signalisert at norske museer bør organiseres som stiftelser. Kulturmeldinga 2002-2003 slår fast at *"...Musea skal vera aktørar i samfunnsdebatten og må ha handlingsrom til å stilla kristiske spørsmål, også til offentlege styresmakter"*

Med den nye kompensasjonsordningen for kommuner og fylkeskommuner er det derfor i dag en forskjellsbehandling mellom museer med ulik organisasjonsform i Norge.

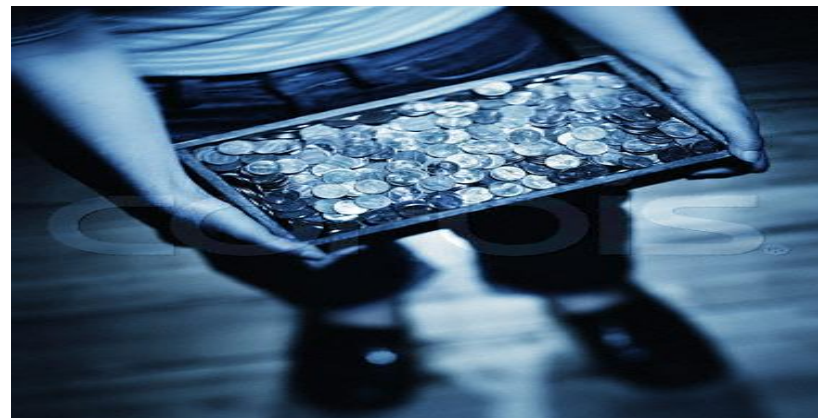
Det samme problemet hadde norske kinoer i 2004. Private og kommunale kinoer organisert som aksjeselskap ble forskjellsbehandlet i forhold til kinoer som var en integrert del av kommunen som juridisk enhet. Dette var en av de forhold som ble lagt til grunn da en redusert merverdiavgift på 7% (senere oppjustert til 8%) på kinobilletter ble innført fra 1. januar 2005. De kinoene som ble forskjellsbehandlet hadde uten denne reformen planer om å klage den diskriminerende praksisen inn for Konkurransetilsynet.

Som kapittel 5 viser, er like i overkant av 70% av landets museer uten muligheter for å trekke fra alle kostnader ved inngående merverdiavgift. Generelt sette er de største museene stiftelser.

4.5 Dagens ordning er krevende å administrere

De store museene som har uttalt seg til PricewaterhouseCoopers i anledning denne gjennomgangen har uttrykt at dagens ordning, hvor en opererer med ulike ordninger for ulike deler av driften, er meget krevende å håndtere regnskapsmessig. I dag fordeles kostnadene inn i ulike grupper med:

- fullt fradrag
- forholdsmessig fradrag
- ingen fradrag

5. Inntekts- og kostnadsstruktur

5.1 Inntekter

I følge Biblioteks- og Museumsstatistikken til ABM-utvikling for 2004 er inntektene til norske museum fordelt som følger:

Inntektskilder:	Andel:
Offentlige tilskudd	65 %
Billettinntekter	8 %
Andre egeninntekter	23 %
Sponsorinntekter	2 %
Andre tilskudd/gaver	2 %

Av de samlede inntekter er i dag kun sponsorinntekter og enkelte andre egeninntekter avgiftspliktig. Inkludert i egeninntekter finner en eksempelvis:

- salg av tjenester
- varesalg (museumsbutikk)
- kafè- og kioskdirift

I tillegg kan utleie av lokaler være avgiftspliktig. Dette forutsetter at museet frivillig registrerer seg eller at utleie også inkluderer avgiftspliktige tjenester som catering.

For mange museer er omsetningen fra avgiftspliktige varer og tjenester så liten at de ikke passerer registreringsgrensen på henholdsvis 50.000 for næringsdrivende og 140.000 for veldedige og allmennyttige organisasjoner og institusjoner.

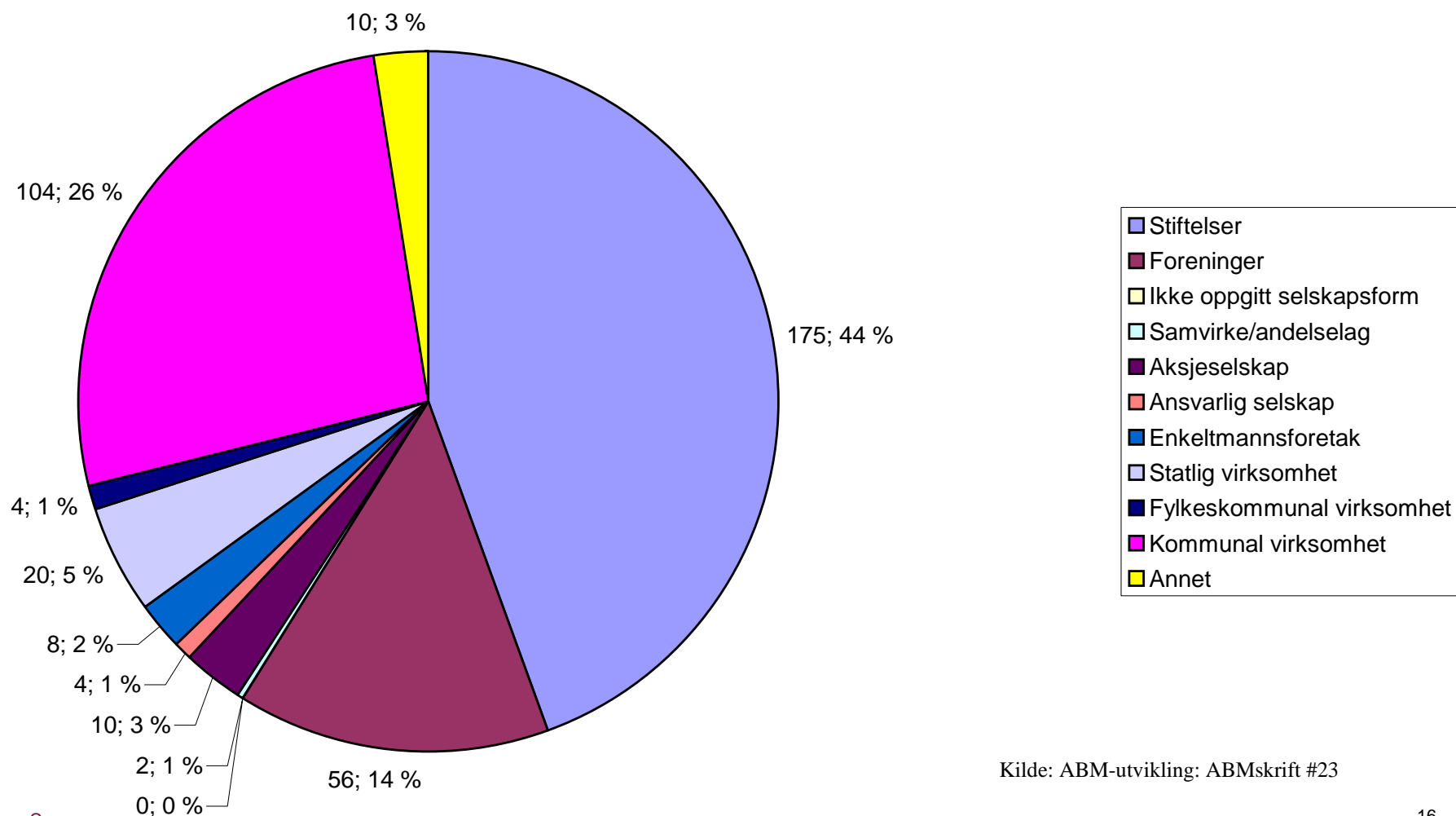
Da museene er organisert på ulikt vis, vil praksis for hvilken grense hvert museum måtte forholde seg til variere.

- *Stiftelser: kan bli vurdert både som næring og allmennyttig – 50.000/140.000*
- *Foreninger: i de fleste tilfeller vurdert som allmennyttig – 140.000*
- *Samvirke/andelslag: i de fleste tilfeller vurdert som næringsvirksomhet - 50.000*
- *Aksjeselskap (AS) : vurdert som næringsvirksomhet – 50.000*
- *Ansvarlig selskap (ANS): vurdert som næringsvirksomhet – 50.000*
- *Enkeltmannsforetak: vurdert som næringsvirksomhet – 50.000*
- *Statlig virksomhet: vurdert som næringsvirksomhet – 50.000*
- *Fylkeskommunal virksomhet: registrert gjennom fylkeskommunen – 50.000*
- *Kommunal virksomhet: registrert gjennom kommunen – 50.000*

Fordelingen i selskapsform målt i antall og prosent av totalt antall museer registrert i Biblioteks- og Museumsstatistikken for 2004 er illustrert på neste side.

5.1 Inntekter

Organisasjonsform - 2004

Kilde: ABM-utvikling: ABMskrift #23

5.1 Inntekter

Ser en på utviklingen i driftsform, som illustrert i tabellen under, kan en konkludere som følger:

– Museumsreformen har ført til en sterk reduksjon i antall driftsenheter. Dette er blant annet dokumentert gjennom oversikten over konsoliderte museer 2002-2006, publisert av ABM-utvikling på deres hjemmesider og datert 28. november 2005*.

– Antallet fylkeskommunale og kommunale enheter er sterkt redusert. Dette er blant annet en følge av at eierne har fulgt politiske anbefalinger om å skille museumsvirksomhet ut i egne juridiske enheter. Fordi mange museer har blitt skilt ut som egne juridiske enheter, har de tapt muligheten for kompensasjon som tilknytningen til kommunen eller fylkeskommunen gav mulighet for.

	2001	2002	2003	2004
Stiftelser	189	200	201	175
Foreninger	84	82	84	56
Ikke oppgitt selskapsform	24	15	24	0
Samvirke/andelselag	3	3	1	2
Aksjeselskap	8	7	9	10
Ansvarlig selskap	4	4	3	4
Enkeltmannsforetak	11	8	9	8
Statlig virksomhet	27	26	23	20
Fylkeskommunal virksomhet	10	6	6	4
Kommunal virksomhet	145	133	139	104
Annet	16	21	16	10
Sum:	521	505	515	393

Kilde: Norges Museumsforbund/ABM-utvikling

*http://www.abm-utvikling.no/prosjekter/Interne/Museum/museumsreform/dokumenter/dokument/Konsoliderte_museer_2006.htm

5.2 Utgifter

Biblioteks- og Museumsstatistikken til ABM-utvikling for 2004 legger til grunn følgende fordeling mellom ulike utgiftsposter:

Utgifter:	Andel:
Lønn, inkl pensjon	48 %
Varer og tjenester	9 %
Drift av lokaler	7 %
Vedlikehold lokale/bygg	5 %
Husleiekostnad	9 %
Avskrivninger	2 %
Andre driftskostnader	20 %

Kilde: ABM-utvikling: ABMskrift #23

Oversikten viser at nær halvparten av utgiftene er lønnskostnader. Dette er utgifter som ikke er merverdiavgiftpliktige. På avskrivninger påløper det ikke direkte merverdiavgift, men beregningsgrunnlaget for avskrivningene referere seg til anskaffelser det er avgift på. For husleie avhenger merverdiavgift av om det drives avgiftspliktig virksomhet der eller ikke. Driver eksempelvis museet kafedrift i lokalene, kan utleier frivillig registrere seg i merverdiavgiftsregisteret og fakturere husleie med merverdiavgift for denne delen av arealene.

Slår en sammen de utgiftspostene som i stor grad består av avgiftspliktige varer og tjenester, ser en at norske museer i 2004 betalte merverdiavgift på rundt 40% av utgiftene sine, uten å få fullt fratrukk for disse.

Med tanke på organisasjonsform, vil muligheten for fradrag av inngående merverdiavgift være som følger:

- *Stiftelser, foreninger, samvirke/andelslag, aksjeselskap, ansvarlig selskap og enkeltmannsforetak* : kun fratrukk for kostnader direkte knyttet til avgiftspliktig virksomhet og forholdsmessig fradrag for fellesanskaffelser, gitt at en har passert gjeldende terskelen for omsetning.
- *Statlig virksomhet*: har ikke fradragmuligheter, med unntak for kostnader direkte knyttet opp mot avgiftspliktig virksomhet.
- *Fylkeskommunal virksomhet*: har kompensasjon fra første krone, da de er en del av fylkeskommunen som juridisk enhet .
- *Kommunal virksomhet*: har kompensasjon fra første krone, da de er en del av kommunen som juridisk enhet .

6. Utvalgte problemstillinger

6. Utvalgte problemstillinger

6.1 Forskjellsbehandling av ulike organisasjonsformer

Det er grunnlag for å hevde at museumssektoren har lojalt fulgt oppfordringen fra ABM-utvikning om å organisere museer som selvstendige juridiske enheter med en armlengdes avstand til offentlig forvaltning.

Som følge av dagens ordning med kompensasjon av merverdiavgift på kjøp av varer og tjenester, vil museer som er organisert som egne juridiske enheter bli forskjellsbehandlet i forhold til museer i kommunal og fylkeskommunal eie.

En slik forskjellsbehandling var også privateide og kommunale kinoer organisert som aksjeselskap utsatt for inntil 2004, men dette ble endret fra 1. januar 2005 ved at det ble innført redusert merverdiavgiftsats på kinobilletter.

Dagens forskjellsbehandling kan fjernes ved at det blir innført merverdiavgift på inntekter ved museumsdrift.

6.2 Museumsreformen

Museumsreformen legger til grunn at det i større grad skal være samarbeid museene imellom og at en i samarbeid om enkelte fagfunksjoner vil oppnå bedre ressursutnyttelse, bedre fagmiljøer, bedre forvaltning og et bedre tilbud til publikum.

Dagens merverdiavgiftslovverk er et hinder i forhold til et større samarbeid mellom museer. Fremfor å kjøpe kompetanse fra hverandre eller å opprette felles driftsavdelinger, vil en ansette egne ressurser. Selgers krav på merverdiavgift, uten fradragmulighet for kjøper, vil gjøre det dyrere å kjøpe slike tjenester fra andre enn å ansette noen i hel- eller deltidsstilling.

Muligheten for refusjon av merverdiavgift vil introdusere bedre insentiver for museene til å samarbeide.

6.3 Vedlikehold av eiendommer og bygningsmasse

Norske museer forvalter i dag store eiendomsmasser. Dette er eiendommer og bygningsverk som krever et aktivt og hyppig vedlikehold. Med dagens lovgivning koster slikt arbeid museene i nærheten av 20% mer enn tilfellet er for næringsdrivende.

6. Utvalgte problemstillinger

6.4 Investeringer og gaver

Nye investeringer vil også koste museene opp mot 20% mer med dagens regelverk.

Sett i sammenheng med at slike investeringer gjerne skjer med støtte fra private støttespillere, kan en hevde at museene får nær en femtedel mindre ut av de midlene de mottar.

Mange museum mottar gjerne gaver i form av for eksempel objekter. Da kostnaden ved å forvalte slike objekter er så høye som de er, vil dagens regelverk bidra til at det legges ytterligere press på økonomien til museene.

6.5 Ny teknologi

Museumssektoren står overfor store utfordringer med tanke på å fornye sine utstillinger og formidlingsuttrykk. Blant annet vil det i fremtiden være langt større bruk av ny digital teknologi i utstillings- og formidlingsarbeidet.

Dette er utstyr som krever vesentlige investeringer og som har relativt kort avskrivningstid. Det vil på samme måten som for kinobransjen være vanskelig å delta i den "digitale revolusjonen" innenfor formidling og historiefortelling om slikt utstyr er 20% dyrere enn ved full refusjon av merverdiavgiften.

6.6 Ulik praksis ved fylkesskattekontorene

Norges museumsforbund har som vedlagte notat viser dokumentert at norske museer opplever ulik praksis fylkesskattekontorene imellom når det gjelder forhold som forholdsmessig fradrag og merverdiavgift på fellesfunksjoner for museene.

Notatet viser eksempelvis til kravet fra fylkesskattekontoret i Oppland om at Maihaugen må betale merverdiavgift på midler mottatt fra Posten Norge for å forvalte en samling av norsk posthistorie.

Fylkesskattekontoret viser også til at et samarbeid mellom Maihaugen og Norsk Folkemuseum om å opprette en felles IKT-virksomhet, ville utløse merverdiavgift på slike transaksjoner mellom museene. Samtidig har Museumssenteret i Vestfold AS, et fellesmagasin og –konserveringsverksted for museene i Vestfold, fått fritak for merverdiavgift fra Vestfold fylkesskattekontor. Begrunnelsen for vedtaket er at virksomheten drives med tilskudd og uten næringsformål.

En slik forskjellsbehandling var også filmprodusenter og kinoer utsatt for av ulike fylkesskattekontor før det ble innført merverdiavgift på kinobilletter.

7. Museumsdrift innenfor merverdiavgiftsloven - Økonomiske beregninger

7.1 Innledning

Norges museumsforbund har gjennom en årrekke uttrykt ønske om å kunne operere med en kompensasjonsordning for merverdiavgift slik kommunene og fylkeskommunene i dag har. Vedlagte notat fra forbundet, "Moms og museer – en oppsummering" viser hvordan museene i en årrekke har fått politisk støtte for å endre på dette, men at de politiske lovnadene så langt ikke er fulgt opp med konkret handling.

Følgende gjennomgang og beregninger legger til grunn:

- *Omsetning fra billettsalg ved museum blir avgiftspliktig gjennom lov om merverdiavgift.*
- *For å redusere belastningen merverdiavgift på adgang til museene vil representere ved full sats på 25%, settes denne til 8%, på lik linje med satsen for kinobilletter og NRK-lisensen.*
- *Innlemmingen i lov om merverdiavgift medfører at museene kan trekke fra inngående avgift på sine utgifter.*
- *Det legges til grunn at museumssektoren også i fremtiden vil ha fordelingsnøkkelen som foreligger for inntekter og kostnader i Biblioteks- og Museumsstatistikken til ABM-utvikling for 2004*. Det er imidlertid naturlig å forventet at en reell følge av en slik reform vil medføre endrede handlingsmønstre. Eksempelvis vil andelen lønnsutgifter kunne reduseres i forhold til kjøp av tjenester, da det kan lønne seg å kjøpe tjenester som renhold, vaktmestertjenester, regnskapsføring med mer.*

- Det legges til grunn at publikums etterspørsel etter adgangsbilletter til museene ikke påvirkes av at prisen økes med 8%, hvilket tilsier at prisen på billetter er uelastisk (liten grad av prisfølsomhet).

- Det legges til grunn i beregningen at samtlige passerer minimumsbeløpet for registrering, selv om det finnes en del små museer i utvalget.

- Endringene medfører bedre økonomi for museene, slik at det kan bli gjort mer vedlikehold og investeringer, men en ser her bort fra dette.

Den videre gjennomgang deler inn hvilke følger en slik omlegging av regelverket vil ha for:

- *Publikum*
- *Museene*
- *Staten*

Det er opplagt at en omlegging av regelverket vil medføre en gunstigere økonomisk situasjon for museene. Den økonomiske belastningen vil i utgangspunktet gå ut over publikum og statens proveny. Disse elementene er derfor tatt med i gjennomgangen.

I den grad Biblioteks- og Museumsstatistikken til ABM-utvikling ikke er dekkende, har Norges museumsforbund hentet inn data fra flere av sine medlemmer om fordeling av kostnader med og uten merverdiavgift. PricewaterhouseCoopers har i tillegg foretatt en kontroll av dette tallgrunnlaget ved å hente inn tilsvarende tall fra andre museer som ikke var med i dette utvalget.

7.2 Publikum

Av museenes samlede omsetning er det kun en relativt liten andel som stammer fra salg av billetter. Andelen slike inntekter representerer varierer mye museene imellom, og en velger derfor her å legge til grunn det gjennomsnitt som ABM-utvikling presenterer gjennom Biblioteks- og Museumsstatistikken for 2004.

I følge statistikken utgjør inntektene fra billettsalg 8% av en samlet omsetning på 2.363 MNOK. Dette utgjør like i underkant av 178 MNOK.

Om det innføres merverdiavgift på omsetning fra museer vil dette gjelde både museer som i dag er egne juridiske enheter, som de statlige, kommunale og fylkeskommunale.

Legger en til grunn en momssats på 8% får en følgende tilleggsbelastning på publikum:

14,2 MNOK

7.3 Museene

7.3.1 Utgående avgift

Det er estimert at museene vil ha **14,2 MNOK** i utgående merverdiavgift ved innføring av 8% avgift på billetter.

I tillegg viser statistikken fra ABM-utvikling inntekter fra sponning på 47 MNOK. Dette er midler som i dag er ilagt merverdiavgift, for de museene som passerer grensen på henholdsvis 50.000 og 140.000 NOK for registrering. Da det er ukjent hvor mye av disse inntektene museene i dag fakturerer med merverdiavgift, estimeres denne andelen til å være 75%. Det gjenstår dermed en andel på 25% som nå må ilegges en momssats på 25%.

Samlet vil lovendringen gi utgående merverdiavgift som i dag ikke blir innbetalt til staten på:

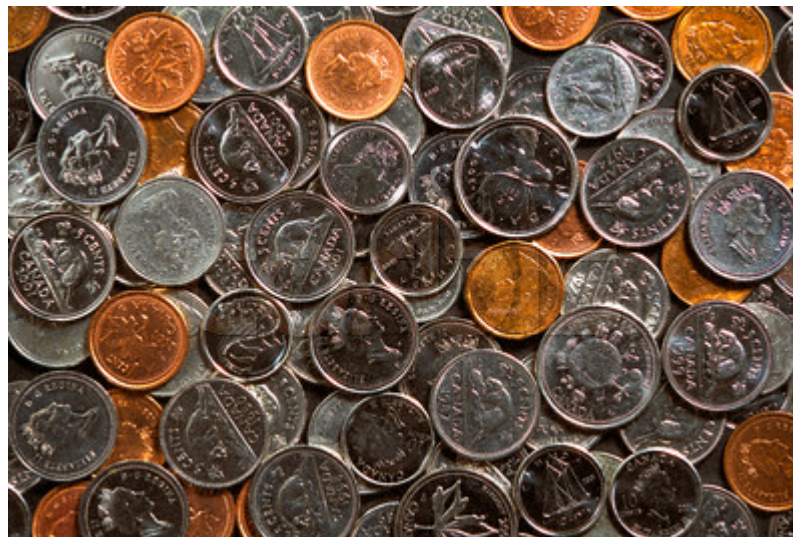
3,0 MNOK

Andre egeninntekter utgjør for 2004 540 MNOK. Da det er veldig vanskelig å lage et felles oppsett for hvilke inntekstposter dette representerer, legges følgende til grunn i beregningen:

- *Av samlede inntekter på 540 MNOK beregnes at rundt 25% stammer fra omsetning som i utgangspunktet skulle være ilagt avgift, men som i dag ikke blir avgiftsbelagt på grunn av for lav omsetning. For enkelhets skyld legges det til grunn at all slik omsetning har en avgiftssats på 25%.*

Samlet vil dette gi utgående merverdiavgift som i dag ikke blir innbetalt til staten på:

33,7 MNOK

7.3 Museene

7.3.2 Inngående avgift

Av samlede utgifter på 2.241 MNOK utgjør 1.077 MNOK lønnsutgifter (inkludert pensjonskostnader) og 56 MNOK avskrivninger. Samlede kostnader som kan være avgiftspliktige er dermed 1.107 MNOK.

Kjøp av varer og tjenester

Basert på erfaringstall ved gjennomgang av et utvalg større museer, er dagens andel avgiftspliktige varer og tjenester rundt 75% av 1.107 MNOK. Dette utgjør 830 MNOK. Resterende 25% er ikke avgiftspliktige. Det legges til grunn at museene med dagens ordning får merverdiavgiftsrefusjon på 30% av kostnaden, hvilket gjør at resterende beregningsgrunnlag er 581 MNOK.

Norges museumsforbund legger til grunn at 85% av kostnadene ved museene tilhører de som ikke er kommunale eller fylkeskommunale. Antallet skulle tilsi 73%, med museene som er egne juridiske enheter og de statlige museene er gjerne større i omsetning. De selvstendige museene og de statlige vil med avgiftsplikt få refusjon for inngående avgift. De kommunale og fylkeskommunale vil ikke merke stor grad av forskjell, da de får kompensert for avgift i dag.

Legger en alt dette til grunn får en at museene nå vil kunne få refundert:

98,8 MNOK

Husleie

I tillegg vil en med museumsdrift innenfor avgiftsloven sannsynligvis betale avgift på husleie, da dette er en fordel for utleier. Utleier kan med avgiftspliktig virksomhet i sine lokaler frivillig registrere seg, hvilket medfører at de fleste utgifter reduseres med 20% (eksklusiv avgift). Husleieutgifter representerte i 2004 208 MNOK.

Museene leier i stor grad bygninger fra det offentlige, gjennom kommuner, fylkeskommuner, Entra og Stifte Eiendom, i de tilfeller hvor de ikke eier egne lokaler.

Museene vil imidlertid bli langt mer attraktive leietakere, samt billigere å forvalte, da huseier nå kan redusere sine kostnader til drift og vedlikehold. Museene har derfor en utmerket anledning til å reforhandle sine kontrakter. Dette momentet tas ikke hensyn til i denne gjennomgangen.

Innføring av merverdiavgift på varer og tjenester som i dag ikke er avgiftsbelagt vil ikke medføre økt utgifter for museene, da dette vil bli refundert.

7.3 Museene

Investeringer

Når det gjelder investeringer, vil disse variere betydelig fra år til år. Regnskapsmessig vil de ikke utgiftføres direkte, men som avskrivninger. Enkelte av de investeringer som gjøres ved norske museer, eksempelvis de som er relatert til bygging og vedlikehold av bygningsverk, har meget lang avskrivningstid (50-100 år). På den andre siden vil enkelte av investeringene ikke være avgiftsbelagt, som kjøp av eiendom. I ABM-utviklings Biblioteks- og Museumsstatistikk for 2004 er samlede avskrivninger oppsummert til 56 MNOK. Refusjon av avgift på slike investeringer vil med andre ord gi en regnskapsmessig reduksjon i avskrivninger.

Avskrivninger kan brukes som uttrykk for gjennomsnittlig årlige investeringer i mangelen på eksakte tall for det gjennomsnittlige investeringsnivået i sektoren.

De kommunale og fylkeskommunale museer opererer ikke med avskrivninger. De får imidlertid i dag kompensasjon for merverdiavgift på slike investeringer. Det samme gjelder imidlertid ikke for de statlige museene.

Den årlige reduksjonen i kostnader som følge av reduserte avskrivninger på investeringer beregnes til:

11,2 MNOK

Norges museumsforbund er av den oppfatning at innrapporterte avskrivninger er lavere enn de reelt sett skulle ha vært. Dette kan skyldes at enkelte museer velger å føre investeringer som en del av driftsregnskapet fremfor at disse balanseføres og avskrives over en lovpålagt periode, som god regnskapskikk legger til grunn. Museer kan også ha glemt å rapportere inn slike tall

Av statistikken til ABM-utvikling kommer det frem at de tidsavgrensede tilskuddene fra det offentlige til museene er på 162 MNOK for 2004. Mye av disse midlene er øremerket investeringer. Det er imidlertid usikkerhet knyttet til hvor mye av dette som går til investeringer. En velger derfor her å legge de regnskapsmessige avskrivninger til grunn.

7.3.3 Samlet effekt

Den samlede årlige effekten blir at musene vil betale inn 50,9 MNOK mer merverdiavgift enn de gjør i dag, samtidig som fradraget vil øke med 110 MNOK.

Dette utgjør en gevinst for museene på:

59,1 MNOK

7.4 Staten

7.4 1 Utgående

En innføring av en kultur moms på 8% på billetter ved norske museer vil ikke uventet påvirke **statens totale avgiftsproveny** fra museumssektoren.

I første omgang vil innføringen av merverdiavgift på billetter medføre inntekter til staten på:

14,2 MNOK

I tillegg utgjør økt innbetalt avgift på sponsorater øke med:

3,0 MNOK

Andre egeninntekter forventes å generere økt innbetaling av avgift til staten på:

33,7 MNOK

Samlet utgjør de økte innbetalingene av avgift til staten:

50,9 MNOK

7.4.2 Inngående

Museenes muligheter for å øke sin refusjon av avgift vil medføre at statens inntekter fra avgifter på driftskostnader reduseres med:

98,8 MNOK

I tillegg er reduseres avgifter knyttet til investeringer med:

11,2 MNOK

Samlet gir dette reduserte inntekter for staten på:

110 MNOK

7.5 Oppsummering - tabeller

Publikum:

Inngående:	
Økte billettpriser - 8%	14 200 000
Samlet effekt for publikum	-14 200 000

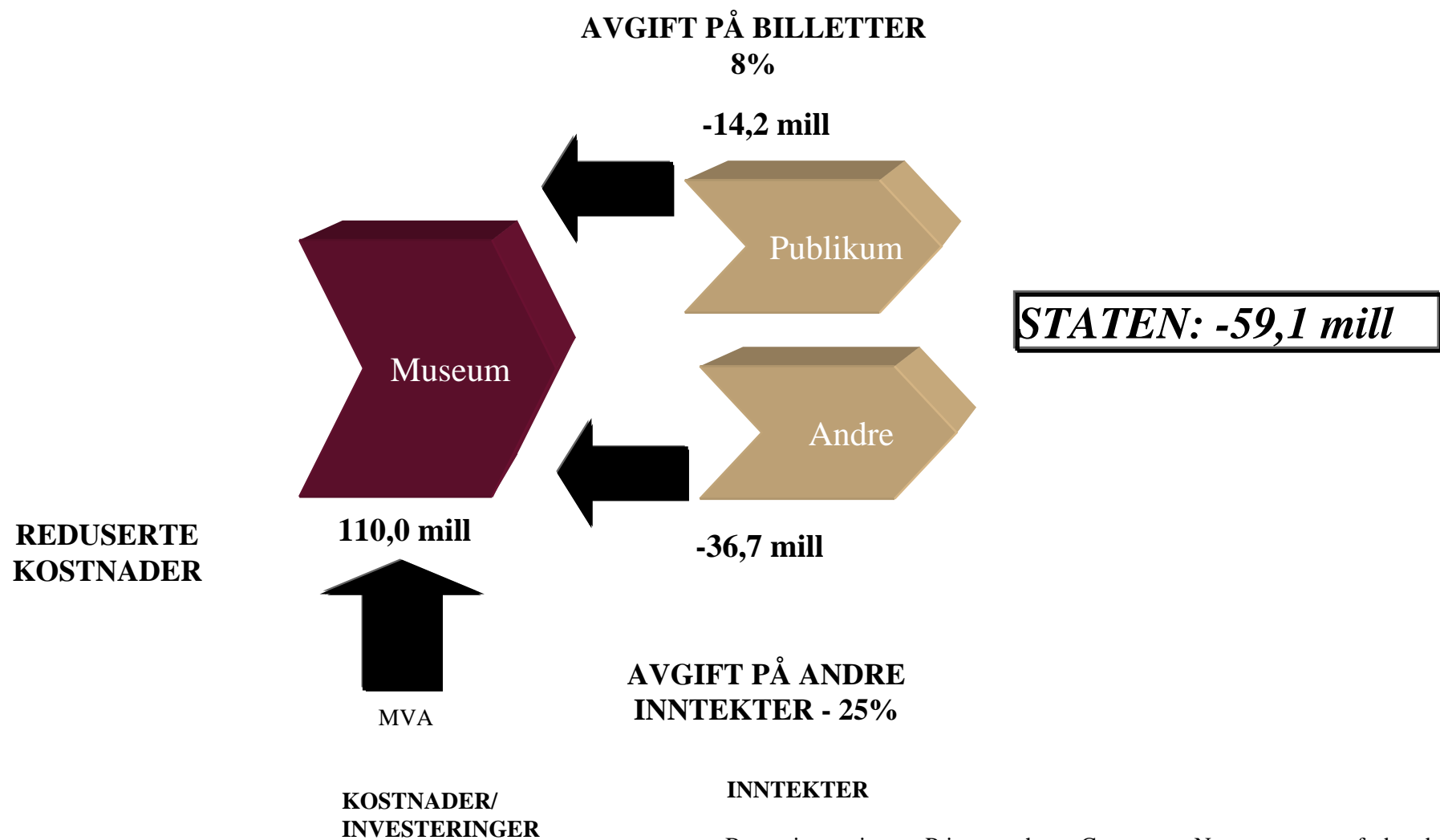
Museene:

Inngående	
Økt innbetaling billetter 8%	14 200 000
Økt innbetaling sponsorater 25%	3 000 000
Økt innbetaling andre inntekter 25%	33 700 000
Total økning i innbetalingene	50 900 000
Utgående:	
Refundert moms fra drift	98 800 000
Refundert moms fra investeringer	11 200 000
Total reduksjon i innbetalinger	110 000 000
Samlet effekt for museene	59 100 000

Staten

Inngående:	
Redusert moms fra drift	98 800 000
Redusert moms fra investeringer	11 200 000
Total reduksjon i innbetalinger	110 000 000
Utgående:	
Økt innbetaling billetter 8%	14 200 000
Økt innbetaling sponsorater 25%	3 000 000
Økt innbetaling andre inntekter 25%	33 700 000
Total økning i innbetalingene	50 900 000
Endringer i statens proveny ved 8% kulturmoms	-59 100 000

7.6 Oppsummering – følger for museene - illustrasjon

Beregninger gjort av PricewaterhouseCoopers og Norges museumsforbund

7.7 Mulige nye problemstillinger og muligheter

7.7.1 Kunder som ikke har fradragsrett

Da en rekke av museenes kunder med tanke på leie av lokaler og kjøp av tjenester til arrangement som festivaler, fester m.m. er ideelle organisasjoner eller privatpersoner, vil en innføring av merverdiavgift på slik utleie og slike tjenester medføre en ekstra kostnad for slike leietakere og kjøpere.

7.7.2 Merarbeid for de små museene?

På samme måte som for enkelte små kinoer i Norge, vil innføringen av merverdiavgift på billetter medføre at en må bruke mer tid til å føre regnskap og innrapportere inngående og utgående merverdiavgift til fylkesskattekontoret. Dette skjer normalt 6 ganger i året, for perioder på 2 måneder.

De minste museene vil imidlertid fremdeles kunne oppleve at omsetningen ikke overstiger 50.000 NOK.

7.7.3 Mer salg av tjenester og samhandling

Muligheten for fradrag av avgift vil gjøre det enklere for museene å kjøpe og selge tjenester seg imellom. Dermed vil en kunne oppleve at transaksjoner som i dag ikke er registrert eller markedsført blir mer vanlige.

Typiske områder museene kan ha større samhandling og samarbeid innenfor er eksempelvis:

- IKT
- Administrative funksjoner, som økonomi og lønn
- Arkiv og bibliotek tjenester
- Konserveringstjenester/felles magasin

Dette vil igjen medføre en større grad av samarbeid museene imellom og vil kunne bidra til at de målsetninger som legges til grunn i *St.meld. Nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving* og som legger grunnlaget for museumsreformen lettere lar seg realisere.

8. Forslag fra Norges museumsforbund

8.1 Forslag

I utgangspunktet vil introduksjonen av merverdiavgift på billetter representere en økning i billettprisen for publikum.

Museene kan alternativt velge å integrere merverdiavgiften i dagens pris, og dermed redusere egen inntekt fra billettsalg med 7,4%. Dermed reduseres publikums tap til null, mens museene reduserer sin gevinst fra reformen med:

13,2 MNOK

Norges museumsforbund ønsker ikke at publikum skal bli pålagt den byrden økte billettpriser på 8% medfører. Forbundet vil derfor oppfordre sine medlemmer til å innlemme avgiften i dagens priser. Dermed vil museene ta byrden avgiften representerer gjennom reduserte inntekter fra billettsalg.

Forslaget fra Norges museumsforbund vil ha de følger som er illustrert på denne og neste side.

Forslaget innebærer:

- ***Den økonomiske belastningen på publikum er lik null.***
- ***Statens reduksjon i proveny fra museumssektoren som følge av forslaget til Norges museumsforbund øker med 1 MNOK til 60,1 MNOK.***
- ***Museene forventes å styrke sin økonomi med 46,9 MNOK om billettprisene holdes konstant.***

Publikum:

Inngående:	
Konstant billettpriser - 8% integrert	0
Samlet effekt for publikum	0

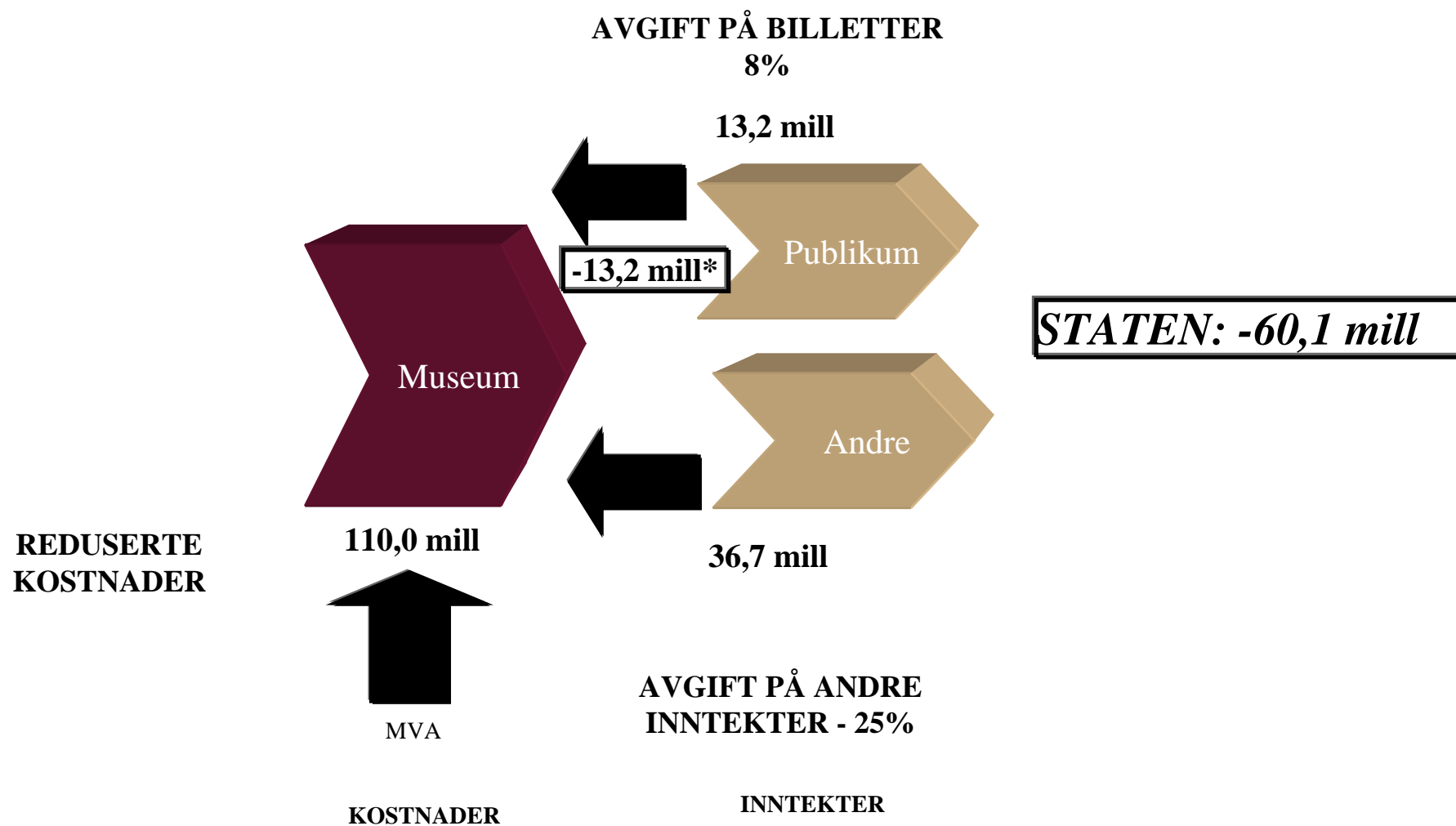
Museene:

Inngående	
Økt innbetaling billetter 8%	13 200 000
Økt innbetaling sponsorater 25%	3 000 000
Økt innbetaling andre inntekter 25%	33 700 000
Total økning i innbetalingene	49 900 000
Utgående:	
Refundert moms fra drift	98 800 000
Refundert moms fra investeringer	11 200 000
Total reduksjon i innbetalinger	110 000 000
Samlet effekt for museene	60 100 000
Tapte inntekter - billettsalg	13 200 000
Samlet effekt for museene	46 900 000

Staten

Inngående	8% MVA
Redusert moms fra drift	98 800 000
Redusert moms fra investeringer	11 200 000
Total reduksjon i innbetalinger	110 000 000
Utgående:	
Økt innbetaling billetter 8%	13 200 000
Økt innbetaling sponsorater 25%	3 000 000
Økt innbetaling andre inntekter 25%	33 700 000
Total økning i innbetalingene	49 900 000
Endringer i statens proveny ved 8% kultur moms	-60 100 000

8.2 Følger for museene - illustrasjon

Beregninger gjort av PricewaterhouseCoopers og Norges museumsforbund

9. Vedlegg

I. "Moms og museer – en oppsummering" - Notat av Norges museumsforbund av 23. mars 2006

”Moms og museer – en oppsummering”

Lov 17. februar 1995 nr. 9 om kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylker mv.

5. juni 1999 fremmet Magnhild Meltveit Kleppa, Erna Solberg, Lars Sponheim og Einar Stensnæs et privat lovendringsforslag (Dokument 8:99 – 1995-96):

”Stortinget ber Regjeringen om å endre forskrifter til lov av 17. februar 1995 nr 9 om kompensasjon for merverdiavgift m.v. slik at private og ideelle virksomheter som får driftsmidlene finansiert over offentlige budsjetter, blir inkludert i ordningen med merverdiavgiftskompensasjon.”

Stortinget ga sin tilslutning til lovforslaget gjennom sitt vedtak 18. oktober 1996:

”Stortinget ber Regjeringen om å endre forskrifter til lov av 17. februar 1995 nr 9 om kompensasjon for merverdiavgift til også å omfatte private og ideelle virksomheter som er tatt med i offentlige planer som en integrert del av det kommunale eller fylkeskommunale tjenestetilbudet. Ordningen skal omfatte virksomheter der driften finansieres fullt ut med offentlige midler samt eventuell brukerbetaling på lik linje med tilsvarende offentlige virksomheter.”

På spørsmål nr 223 av 22. mars 1999 fra Øystein Djupedal til skriftlig besvarelse, sa daværende finansminister Gudmund Restad bl.a. følgende:

”For kulturinstitusjoner som anses som en del av kommunal og fylkeskommunal virksomhet, vil disse være omfattet av ordningen for anskaffelser som refererer til kjøp av de tjenester som gir rett til kompensasjon for merverdiavgift.”

Tilskuddsmuseene som inntil 2004 fikk statlige midler over Kulturdepartementets budsjett, kap. 328, post 60 inngår klart i *”det kommunale eller fylkeskommunale tjenestetilbudet”* – i og med at ordninga er basert på fylkeskommunale museumsplaner og økonomisk *”spleiselag”* mellom stat, fylker og kommuner. Etter at ovennevnte tillegg ble vedtatt av Stortinget 18.10.96, søkte flere museer om å få refundert momsen av sine respektive fylkesskattekontorer og fikk avslag, delvis begrunnet med at Stortingets vedtak ikke var *...”innarbeidet i gjeldende forskrift”*. Museumsforbundet i samarbeid med vår arbeidsgiverforening HSH purret derfor på forskriftene. Når endringsforskriftene endelig kom fra Skattedirektoratet, datert 29.02.00, var *...”private og ideelle virksomheter som er tatt med i offentlige planer som en integrert del av det kommunale eller fylkeskommunale tjenestetilbudet og som finansieres fullt ut med offentlige midler samt eventuell brukerbetaling på lik linje med tilsvarende offentlige virksomheter”* snevret inn til bare å gjelde de oppgaver som er **lovpålagte**. Det er som kjent ingen egen museumslov i Norge, bare lover om folkebiblioteker og arkiver.

”Moms og museer – en oppsummering”

Kommentar: Etter vår oppfatning bør det kunne stilles spørsmål hvorvidt denne begrensingen var i tråd med Stortingsflertallets vedtak.

Momsreformen av 2001

Momsreformen av 2001 førte til betydelige økte merkostnader for mange museer, i og med at de må betale moms på honorar til eksterne tjenesteytere som vakthold, regnskapsføring, IKT, vikartjenester og konsulentvirksomhet etc. En rekke kunstmuseer leier f.eks. tjenester av vakselskaper, og merkostnadene for enkelte kunstmuseer bare i forhold til vakthold har beløpt seg til over 100.000 kr på årsbasis. Også for større museer som ikke leier inn vaktjenester, kan merkostnadene beløpe seg til over 100.000 kr. Totalt har momsreformen ført til merkostnader på flere millioner kr for museene.

Statsbudsjettet 2002

I kap. 328 i budsjettinnstillinga fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen B.innst.S.nr.2 (2001-2002) uttrykker stortingsflertallet bekymring for konsekvensene for museene:

”Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, ser med uro på de økede kostnadene som rammer mange institusjoner som en følge av momsreformen, og økede premier til Kommunal Landspensjonskasse. Flertallet er bekymret for at disse kostnadene svekker institusjonenes evne til å følge opp reformarbeidet som er under iverksettelse på museumsfeltet, og vil påpeke det særlig uheldige sammenfall i tid mellom museumsreformen og momsreformen. Flertallet ber derfor Regjeringen kartlegge virkningene av momsreformen med sikte på å komme tilbake med forslag til tiltak i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.”

Kommentar: Regjeringa har aldri fulgt opp Stortingsflertallets vedtak.

Museumsreformen

Det pågår som kjent en omfattende museumsreform. De fleste museer er i dag organisert som private stiftelser. Dette er i tråd med signaler fra ABM-utvikling (Statens senter for arkiv, bibliotek og museum) om å organisere museer som selvstendige juridiske enheter med en armlengdes avstand til offentlig forvaltning.

”Moms og museer – en oppsummering”

Lov 2003-12-12 nr 108: Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv.

30.01.2004 stilte Øystein Djupedal følgende spørsmål til finansministeren (Dok. 15 spm. 324 (2003-2004)):

”Stortinget vedtok med virkning fra 1. januar 2004 en ny generell ordning hvor kommuner og fylkeskommuner kompenseres for all merverdiavgift på sine anskaffelser (jf. lov av 12. desember 2003 nr. 108). Er det riktig at museer, som bl.a. kan være organisert som private stiftelser, men som er med i offentlige planer, ikke skal omfattes av loven for kompensasjon for merverdiavgift, mens private helseinstitusjoner blir det?”

I sitt svar av 05.02.2004 sier finansminister Per-Kristian Foss bl.a. følgende:

”På denne bakgrunn er kulturinstitusjoner, som ikke er en del av kommunen eller fylkeskommunen, ikke omfattet av den generelle kompensasjonsordningen. Det er derfor riktig at et museum, som er en privat stiftelse som er medtatt i offentlige planer, ikke er omfattet. Eksempelvis en privat helseinstitusjon, en privat barnehage eller en privat skole vil derimot være omfattet av kompensasjonsordningen.”

St.meld. nr. 48 (2002-2003): Kulturpolitikk fram mot 2014 (”Kulturmeldinga”)

I forbindelse med Stortingets behandling av Kulturmeldinga sier Kulturkomiteen bl.a. følgende (Innst. S. nr. 155 (2003-2004)):

”Utforminga av skatte- og avgiftssystemet har store konsekvensar for kultursektoren. Der det er tenleg, vil regjeringa ta sikte på å endra einskilde føresegner slik at skatte- og avgiftssystemet byggjer opp om og stimulerer ei positiv utvikling av kulturområdet.

Meirverdiavgiftssystemet og konsekvensane for samarbeid mellom kulturinstitusjonar

Regjeringa ser at dagens reglar kan gje uynskte verknader og vil følgja problemstillinga. Dersom det tykkjest naudsynt, vil ein koma attende til Stortinget med saka.”

St.meld. nr. 25 (2003-2004): Økonomiske rammebetingelser for filmproduksjon

Stortinget behandlet i 2004 innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om økonomiske rammebetingelser for filmproduksjon Innst. S. nr. 228 (2003-2004). Under pkt. 2.4 behandler komiteen spørsmålet om innføring av merverdiavgift. Flertallet sier her bl.a. følgende:

”Moms og museer – en oppsummering”

”Flertallet har merket seg at det har vært fremmet forslag om at satsen kan være 6 pst., hvilket tilsvarer den sats NRK har fått.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

”Stortinget ber Regjeringen legge fram sak om innføring av 6 pst. merverdiavgift for kino- og filmbransjen og nødvendige lovendringer med innføring fra 1. januar 2005.”

”Stortinget ber Regjeringen evaluere ordningen med 6 pst. merverdiavgift for kino- og filmbransjen etter maksimum 3 år, og komme tilbake til Stortinget i egnet form.”

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet fremmer følgende forslag:

”Stortinget ber Regjeringen sørge for at det innføres 6 pst. merverdiavgift for hele filmbransjen fra 1. november 2004.”

”Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendig lovendringsforslag og tiltak slik at merverdiavgift kan innføres fra 1. november 2004.”

Statsbudsjettet 2005

I forbindelse med statsbudsjettbehandlingen for 2005 uttalte Stortingets Kulturkomité følgende (Budsjett-innst. S. nr. 2 (2004-2005)):

Momsordningen

”Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtale mellom de samme partiene i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen og understreker at mange museer sliter med svak økonomi, som kan bidra til å hemme den viktige konsolideringsprosessen de står oppe i. Flertallet viser til at flere faktorer har betydning for den økonomiske driftssituasjonen i institusjonene, deriblant momsordningen.

Flertallet ber på denne bakgrunn Regjeringen legge fram en sak med vurdering av momsproblematikken for museene. Det forutsettes at saken legges fram i løpet av 2005.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet støtter denne flertallsmerknaden”.

Statsbudsjettet 2006

I forbindelse med statsbudsjettbehandlingen for 2006 uttalte Stortingets Kulturkomité følgende (Budsjettinnst. S. nr. 2 (2005-2006)):

”Moms og museer – en oppsummering”

Momsordningen

”Komiteen understreker at mange museer sliter med svak økonomi som kan bidra til å hemme den viktige konsolideringsprosessen de står oppe i. Komiteen viser til at flere faktorer har betydning for den økonomiske driftssituasjonen i institusjonene, deriblant momsordningen. Komiteen viser til at den i merknadene til statsbudsjettet for 2005 ba Regjeringen om vurdering av momsproblematikken. Denne har ikke kommet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ber på denne bakgrunn Regjeringen legge fram en sak med vurdering av momsproblematikken for museene. Det forutsettes at saken legges sammen med revidert statsbudsjett 2006”.

Kommunale og fylkeskommunale museer kan få momskompensasjon iht. Lov 2003-12-12 nr 108: Lov om kompesasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. I praksis beholder kommunene og fylkeskommunene denne kompensasjonen for inngående moms selv, tiltross for at de fleste av museene mottar store deler av de offentlige tilskuddene over statsbudsjettet...

De fleste museene er som nevnt organisert som stiftelser, i tråd med statlige signaler. Beregninger Museumsforbundet har foretatt viser at norske museer utenom de kommunale og fylkeskommunale museene årlig betaler ca. 150 millioner kr i inngående moms.

Hvis to eller flere museer ønsker å samarbeide/samordne tjenester som for eksempel konserveringsverksteder eller felles IKT-avdelinger – i tråd med statlige signaler - risikerer de å måtte betale 25% moms på driften (se under).

Større museer har derfor ofte ulikt fradrag for inngående moms for ulike avdelinger/aktiviteter; alt fra:

- Fullt fradrag
- Forholdsmessig fradrag
- Ingen fradrag

Enkelte eksempler

Dagens lovgivning får også en rekke pussige konsekvenser. Maihaugen inngikk 31. mars 2003 avtale med det statlige aksjeselskapet Posten Norge AS, om å overta ansvaret for postens historiske samlinger, mot et årlig vederlag. Samlingen ivaretar et nasjonalt ansvar for posthistorie, og er dels integrert i byavdelingen på Maihaugen i den såkalte ”Halmrastgården”, dels inngår en stor frimerkesamling i hovedbygningen, dels er en større samling av bøker og bilder plassert i Maihaugens bibliotek.

”Moms og museer – en oppsummering”

Tilskuddet fra Posten har utløst plikt til å betale merverdiavgift iflg. Fylkesskatte-kontoret i Oppland. Med dette har Maihaugen følgelig blitt momspiktig for tjenester som griper sterkt inn i den ordinære ikke-avgiftspliktige museumsvirksomheten. Avtalen innebærer blant annet at samlingen innarbeides i Maihaugens katalogiseringssystem gjennom registrering og katalogisering, og for øvrig behandles på samme måte som museets øvrige gjenstander.

På bakgrunn av disse endringene, foretok Maihaugen en total gjennomgang av mva-problemstillinger ved eksternt hjelp. Det ble bl.a. utarbeidet en henvendelse til Skattedirektoratet om bindende forhåndsuttalelse for hvordan museet skulle praktisere fradragsretten for inngående avgift. De ønsket også å få avklart hvilke offentlige tilskudd som skulle inkluderes ved beregning av det forholdsmessige fradraget. Skattedirektoratet avviste forespørselen fordi den ikke var konkret nok og antydte at spørsmålet burde avgjøres av Fylkesskattekontoret. Uttalelse fra Fylkesskattekontoret er imidlertid ikke bindende.

Maihaugen og Norsk Folkemuseum har opprettet en felles IKT-virksomhet. I den forbindelse henvendte Maihaugen seg til Fylkesskattekontoret i Oppland, for å avklare om dette ville bli avgiftspliktig virksomhet. Maihaugen fikk et klart ja på dette spørsmålet, fordi oppfatningen var at dette var ordinært salg av tjenester.

Maihaugen og Folkemuseet valgte derfor å ansette i delte stillinger mellom de to museene for å unngå avgift. Maihaugen argumenterte for at dette var en spesialtilpasset tjeneste for de to museene, og at det ville være best å ansette bare på ett museum, men vi fikk ikke gjennomslag for dette.

På den annen side har Museumssenteret i Vestfold AS, som på sikt skal bli et fellesmagasin og –konserveringsverksted for museene i Vestfold, fått fritak for merverdiavgift fra Vestfold fylkesskattekontor, utfra begrunnelsen om at virksomheten drives med tilskudd og uten næringsformål.

Kommentar: Dagens system er arbeidskrevende og krever spesiell oppfølging. Systemet er også lite forutsigbart idet nye oppgaver og endringer i drift krever nye rutiner for beregning av moms. Samarbeid om tjenester mellom museene kan vanskeligjøres og det er ulik praksis i de ulike fylkene.

Museumsforbundets forslag:

Regjeringen legger fram sak om innføring av 8 pst. merverdiavgift og nødvendige lovendringer for museer som får offentlig driftsstøtte og/eller som inngår i offentlige museumsplaner i forbindelse med revidert statsbudsjett 2006.

I tråd med Stortingets innstilling forutsettes det at statens overføringer til museene ikke blir redusert.

Manager Arild Kalkvik

Beddingen 10

7492 Trondheim

Norway

Tel: +47 95 26 14 01

Mail: arild.kalkvik@no.pwc.com